UK Health Security Agency

NHS

Khamni (phari)?

Kadala vaksine dumoden (źutisaren, pomoźinen) te garaven (protektin) tut, kire bebe thaj kiro khaninipe (pharipe)

Gripa (Influenza)

Xarano xas (Pertusis)

Respiratorno (ajrolimasko, phurdimasko) Sincitialno Viruso (RSV)

Majbute gogidimasa andar aver vaksine thaj kana te keres lenge

immunisation

Kadava buletino phenel andar e bilovale (biparenge) vaksine save dumoden te garaven

- **tut**
- **kiro khamnipe, thaj**
- **kire neveste bijando bebe**

andar e problemura andar e infekcija

Sar e vaksine keren buki?

E vaksine dumoden kire statoske (teloske, korpsoske) naturalne garavimaske sistemenge (e imunake sistemake) te pindźarel thaj marel pe mamujal khajekh (varesave) infekciozne nasvalimata.

Kana tuke si tuke kerdi e vaksina kiri imunaki sistema si majzoravdi te dumodel te garavel tut te na nasvavos thaj te garavel kiro khamnipe. E antistatura atoska (atundźi, togava) nakhen karing kiro bibijando bebe te dumoden te garaven le deandar o bijanipe thaj ande e ekhtone (pyrvi) khajekh (varesave) kurke thaj ćhona andar lesko trajo (źivoto).

Śaj me te ćhućhidav mure bebe palal te kerav mange e vaksina?

Va, siguro si te ćhućhides kire bebe palal te keres tuke kire MMR, gripaki, xarane xaseski thaj RSV vaksine. Andar khajekh vaksine save si dinde maśkaral aj palal o khamnipe, ande kiro ćhuchjako thud ka aven antistatura tha tuśaj lungjavos te ulaves kiro garavipe kire bebesa kaj des le ćhućhi.

E vaksine save si dinde maśkaral o khamnipe

Xarano xas (Pertusis)

O xarano xas si ekh but infekciozno nasvalipe savo śaj avel but seriozno e cykne bebetonenge. Majbut andar e cykne bebetura kas si len o xarano xas ka trubul len nasvalinako (spitako, bolnicako) samadipe (griźa).

O xarano xas śaj anel lungone xasamaske thaj thasavimaske eksplozije save keren o phurdipe pharo. O 'xarano' baśipe si andino katar o bireslino phurdipe palal sakoekh xasamaski eksplozija.

O xarano xas śaj tradel turjal 2 aj 3 ćhon. Vov śaj resel źi ka pneumonija, konvulzija thaj permanentno gogjako rumupe. Ande e majbilaćhe kazusura, vov śaj anel meripe.

Soske man trubul man e vaksina andar o xarano xas?

Kaj si tuke kerdi e vaksina andar o xarano xas źikana tu san khamni kadava ka majzoravel kiro garavipe. E antistatura save kiro stato kerel ka aven i von nakhavde andar e placenta ka kiro bebe. Kadala antistatura ka dumoden tut te garaves kire bebe mamujal o xarano xas ande lenge ekhtone kurke andar lengo trajo.

Kana trubul me te kerav e vaksina?

Tuke normalno ka kerdol pe tuke e vaksina andar o xarano xas turjal e vrjama kana kerdol pe tuke o maśkar-khamnimasko skanipe (normalno 20 kurke) ama (abo, no) tuke śaj kerdol pe tuke majarano kana san 16 kurkengi khamni.

Te tu reslan źi ka 20 kurke andar kiro khamnipe thaj inke (vaźe) naj tuke kerdi e vaksina, dumade (vaker, konuś) kire sastaravnesa (GPsa) aj (or) e akuśerasa thaj ker tuke rezervacijako sato te keren tuke e vaksina sogodi majsigo śaj.

Te del pe o majlaćho garavipe kire bebeske, tu trubul te resdes (celis) tut te keres tuke e vaksina źi ka 32 kurke andar kiro khamnipe. Te tu naśaldan kadava, tu inke śaj keres tuke e vaksina maj angle ande vrjama, ama kadaja śaj te na avel but efektivno. Te tu naśti kerdan tuke e vaksina majanglal te bijandol kiro bebe, tu inke śaj keras la tuke palal gadava, savo ka cyknjarel o risko andar o phiravipe e xarane xasamasko karing kiro bebe. Importanto (vaźno) si te keres tuke e xarane xasamaski vaksina maśkaral sako ekh khamnipe te majzoraves kiro antistatonengo nivelo thaj dumodes te garaves kire bebe.

Me pakjaem (gyndosalem, mislisardem) kaj e bebenge si lenge kerdi e xarane xasamaski vaksina?

Ando Kidindo Thagaripe (KT, UK), e bebetonenge si dindi e vaksina andar o xarano xas kana von si 8, 12 thaj 16 kurkenge. But bebetura kas si len seriozno nasvalipe andar o xarano xas si infektime ande lenge ekhtone kurke andar lengo trajo. E ekhto ćhan te garaves kire bebe ande kaja vrjama si kaj keres tuke e vaksina andar o xarano xas źikana san khamni.

Sode (kozom, sobor, kobor) efektivno si e vaksina?

Sikavimaske rodimata andar o KT sikavde kaj kana si tut e vaksina maśkaral o khamnipe, kadava si turjal 90% efektivno ande e prevencija andar o xarano xas ande neveste bijande bebetura.

O garavipe savo tu les andar e vaksina ćhanil i kaj tu san majcyra probabilno te astares o xarano xas thaj te phiraves le karing kiro bebe.

Savi vakcina si mange kerdi?

E vaksina savi ame das ando khamnipe del i garavipe mamujal o tetanus thaj e difterija. Kadala trubul barjaren o garavipe savo tu lan andar kire rutinale vaksine deandar o cyknjaripe.

Tu śaj gines andar e Adacel vaksina kate:
www.medicines.org.uk/emc/product/15553/pil#gref

Si e vaksina andar o xarano xas siguro te kerdol pe maśkaral o khamnipe?

But thema (phuvja, care) ande Europa, Nordo (Severno) thaj Sudni (Juźno) Amerika, Australija thaj Nevi Zelandija xasnisaren (polzisaren, folosisaren) e vaksina andar o xarano xas maśkaral o xasnipe thaj la si ekseletno (but laćhi) sigurimaski istorija.

Si but majsiguro tuke thaj kire bebeske te avel tut e vaksina sogodi te les o risko kiro neveste bijando bebe te astarel o xarano xas.

» Dumode te garaves kire bebe kaj keres tuke e vaksina andar o xarano xas ande sako ekh khamnipe. Siguri kaj kire bebeske si leske kerdi leski vaksinacija mamujal o xarano xas ka 8, 12 thaj 16 kurke.

Respiratorno Sincitialno Viruso (RSV)

Respiratorno sincitialno viruso aj RSV si ekh but-arakhavdo viruso savo śaj anel parne bukhengi (kalindźengi) infekcija savi bućhol bronxiolit. Ande cykne bebetura kadava nasvalipe śaj kerel lenge pharo te phurden thaj te pravardon. Ande Anglija, turjal 20,000 bebetura si priemime ande nasvalin sako ekh berś andar o bronxiolit thaj khajekhen ka trubul len intenzivno samadipe. Ekh cykni gin (numero) lendar ka meren.

O RSV si majprobabilno te avel seriozno ande but terne bebetura, kadala kon sas bijande anglal peski vrjama, thaj kadala kas si len nasvalimata save efektothon lenge ile, phurdipe aj imunaki sistema. E RSV infekcije śaj sikavdon pe maśkaral o sasto berś ama majbut kazusura sikavdon pe maśkaral o ivend.

Soske me trubul te kerav mange e vaksina mamajal o RSV?

Kaj keres tuke e RSV vaksina źikana tu san khamni kadava ka majzoravel kiro garavipe. E antistatura save kiro stato kerel ka aven phiravde karing kiro bibijando bebe. Kadala antistatura ka dumoden te garaven kire bebe mamujal o RSV deandar lengo bijanipe.

Kana me trubul te kerav mange e vaksina?

Tu trubul te kerdol pe e vaksina turjal e vrjama andar kiro 28-to kurko andar o antenatalno (anglalbijanimasko) rezervime sato.

Tu trubul te zumaves te keres tuke kiri vaksina ka 28 kurke aj sogodi majsigo śaj. Kadava ka dumodel tut te barjares ekh laćho nivelo andar e antistatura te des kire bebe majanglal tu te bijanes.

Tu śaj inke keres tuke e vaksina angle ande vrjama maśkaral kiro khamnipe ama kadava śaj avel majcyra efektivno. Te ni sas tut śanso te keres tuke ekh doza majanglal, voj śaj avel dindi źikana tu bijanes.

Tu trubul te keres tuke e RSV vaksina ande sako ekh aver khamnipe te des kire bebe o majlaćho garavipe.

Sode efektivno si e RSV vaksina?

Sikavimaske rodimata sikaven kaj e RSV vaksinacija cyknjarel o risko andar kiro bebe te avel le seriozno bronxiolit źi ka 70% maśkar e ekhtone 6 ćhon andar lesko trajo.

Sar sa e draba, nisavi vaksina si sasteste efektivno thaj khajekh bebetura śaj inke te astaren e RSV infekcija date lenge dejan si len e vaksina. Ama, majbut andar e bebetura kon si bijande andar vaksinime deja, sisavi RSV infekcija trubul te avel majcyra zorali.

Savi vaksina ka kerdol pe mange?

Tu śaj gines andar late kate: www.abrysvo.com/

Si e RSV vaksina sigiro mure bebeske kana si kerdi maśkaral o khamnipe?

Ande ekh klinikano eksperimento andar turjal 4,000 zuvlja, e vaksina sas la laćhi sigurimaski istorija thaj si aprobime katar e medikane regulatorja ande o KT, Europa thaj e KAŚ (Kidinde Amerikake Śtatura, USA). But milja źuvlja kerde peske e vaksina deatoska ande e nacionalne programe, andrethode majbut andar 100,000 źuvlja ande e KAŚ.

Ande o klinikano eksperimento, ekh cyra majbut bebetura sas bijande anglal peski vrjama ande e vaksinaki grupa sogodi ande e grupa ande savi e vaksina ni sas kerdi. Kadaja diferencija (razlika ververipe) sikavdol pe te avel kerdi andar o śanso, ama kadava si ekh kauza soske e vaksina si dindi katar e 28 kurke sogodi te avel majrano dindi maśkaral o khamnipe. Sasteste, maj siguro si tuke thaj kire bebeske te keres tuke kiri vaksina sogodi te riskuis kiro neveste bijando bebe te astarel e RSV infekcija.

» **Ker tuke kiri RSV vaksina kana tu san khamni te del kire bebe o maj laćho garavipe aśal e ekhtone 6 ćhon andar lesko trajo.**

Influenza (gripa)

So si e gripa?

E gripa si but infekciozno nasvalipe simptomenca sar e ućhi jag (temperatura), śilalimata, dukha, śereskedukha thaj baro khinsipe. Khamne źuvljan si len majbaro śanso te barjaren seriozne nasvalimata andar e gripa, specialno ande e majpalune nivelura andar o khamnipe, andrethode pneumonija thaj i meripe.

E gripa śaj i thol ando risko kiro khamnipe, kerel tut te bijanes anglal kiri data, te bijanes kire bebe majlokho katar e normalne kilogramura aj te bijanes le mulo.

E gripa śaj avel but seriozno neve bijande bebetonenge thaj cykne ćhavenge.

Soske me trubul te kerav mange e gripaki vaksina maśkaral o khamnipe?

E gripaki vaksina cyknjarel kiro śanso te seriozno nasvavos andar e gripa thaj te trubul tut nasvalinako andredipe aj intenzivno samadipe (griźa) maśkaral kiro khamnipe. Voj cyknjarel o risko andar khamnimaske problemura.

E vaksina majzoravel kire antistatura mamujal e gripa save si atoska phiravde karing kiro bibijando bebe. Kadava del varesavo garavipe kire neve bebeske e ekhtone ćhonenge andar lesko trajo.

Tu ka aves majcyra probabilno te astares e gripa thaj te phiraves la karing kiro nevo bebe maśkaral o ivend.

Kana trubul te kerav mange e vaksina?

E gripaki vaksina principno śaj kerdol pe katar o septembro sako ekh berś thaj si bilovali khamne źuvljange.

Tu trubul te keres tuke e vaksina kana voj avel śaj kerdi ando septembro, ande sisavo khamnimasko nivelo ande savo tu arakhados. Idealno tu trubul te keres tuke kiri vaksina majanglal o astaripe e gripake sezonesko, ama tu śaj inke keres tuke e vaksina pe sisavi vrjama maśkaral o ivend.

Tut ka trubul tut e gripaki vaksina sako ekh vrjama kana tu san khamni maśkaral e gripako sezono.

Si e gripaki vaksina siguro te kerdol pe maśkaral o khamnipe?

De andar o 2009-to berś but thema dine e gripaki vaksina maśkaral o khamnipe, thaj majbut katar e 2 milionura vaksine sas kerde khamne źuvljange ande Anglija. E vaksina si la ekh but laćhi sigurimaski istorija.

Sasteste, maj siguro si tuke te keres tuke e vaksina sogodi te riskuis tu thaj kiro bebe te astaren e gripa.

Sode efektivno si e gripaki vaksina?

Kaj keres tuke e gripaki vaksina maśkaral o khamnipe kadava ka cyknjarel opaśate o risko te nasvavos tu aj kiro bebe andar gripalo nasvalipe. Bebetura kon si bijande vaksinime źuvljange si turjal 70% majcyra probabilne te aven priemime ande nasvalin gripasa maśkar al e ekhtone 6 ćhon andar lengo trajo.

» E gripa śaj avel seriozno nasvalipe khamne źuvljange thaj lenge bebetonenge. Khamne źuvlja trubul te keren peske e bilovali gripaki vaksina maśkaral sako ekh khamnipe. Voj śaj avel dindi maśkaral sako ekh nivelo andar o khamnipe kaj astardol pe katar o septembro.

So me trubul te kerav akana?

Tu śaj des duma kire sastravneske klinikasa, akuśerasa aj sastimaske ekiposa te keres tuke rezervime sato te keres tuke kire vaksine. E gripaki, e xarane xasamaski thaj e RSV vaksine si sa dinde sar ekh indźekcija ando vast. Normalne rigale efektura si kovle thaj thon andre:

- dukh thaj lolipe ande e indźekcijako than
- śereski dukh thaj muskuleske dukha
- cykni temperatura aj khinsipe

Tu śaj gines e gripako buletino kate:

www.gov.uk/government/publications/flu-vaćination-who-should-have-it-this-winter-and-why

Majanglal te khamnjos

Te tu naj san khamni, ama manges te khamnjos ande avutni vrjama, tu trubul te siguris kaj sa okola kire vaksine si tuke kerde.

Rubela (njamconi ćhel)

E Rubela infekcija si principno ekh cykni infekcija savi anel ekzemako nasvalipe.

Te astardan e rubela maśkaral o khmanipe śaj avel but seriozno kire bebeske thaj kadava śaj anel ekh nasvalipe savo bućhol kongenitalno rubela sindromo (KRS). O KRS śaj resel źi ka kaśukipe, korupe, kataraks (jakhenge problemura), ileske nasvalimata thaj/aj barimasko palpalipe. Vov śaj i resel źi ka bebesko meripe aj źi ka e decizija (reśenije) te abortil pe o bebe.

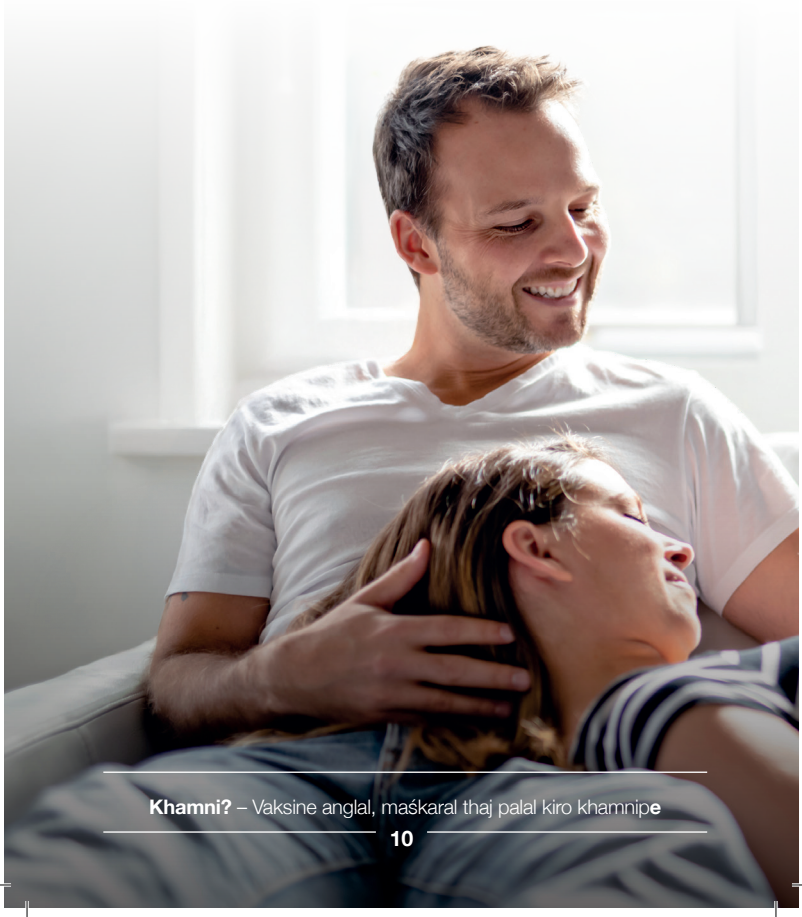

Garavipe mamujal e rubelako nasvalipe maśkaral o khamnipe

Te tu kerdan tuke duj doze andar e MMR vaksina kana sanas cykni tu ka aves laćhe garavdi maśkaral kiro khamnipe. Najsarimaske andar amari suksesime (uspešno) vaksinaki programa, e rubella infekcija si akana but ekstremno cyravarali ando KT.

Te tu naj san siguro te tuke sas tuke kerdi e vaksina, tu śaj puśes andar kiro sastaravno (doktoro). Te tu naśaldan te keres la tuke, tu trubul te keres la tuke sogogi maj sigo śaj, maj laćhe si te keres kadava anglal te khamnjos. Averchaneste, tu trubul te keres tuke e vaksina sigo palpale te bijandol pe kiro bebe.

E MMR vaksina si la andre źuvdi (maj kovlo) viruso tha kadaleske si gogidindo te keras la tuke maśkaral o khamnipe.

Me sem khamni ama ni kerdem mange muri MMR vaksina, so trubul te kerav?

Ekhvare kana bijandan, tu śaj atoska kires tuke kiri MMR vaksine. Kadava ka garavel tut thaj kire bebe andar e bari thaj e cykni ćhel. Kaj ka keres tuke e duj doze andar e MMR vaksina kadava ka del tut lungo garavipe mamujal e bari thaj e cykni ćhel.

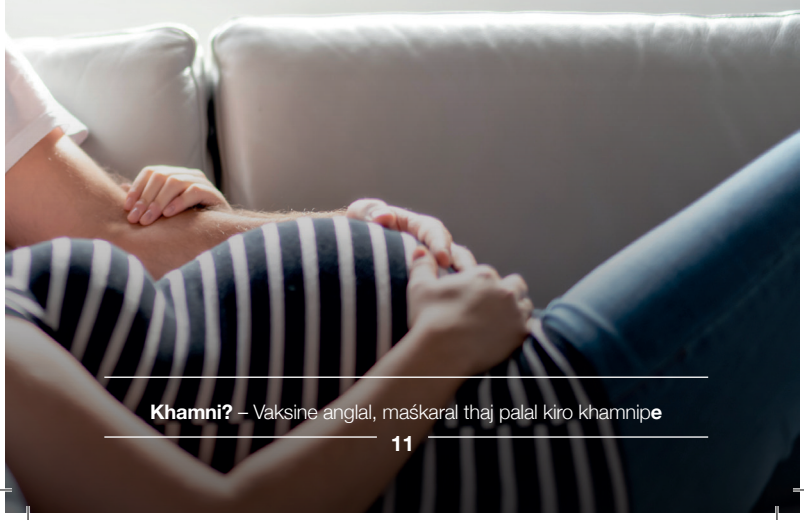

Ekzema maśkaral o khamnipe

So me trubul te kerav te me sem ando kontakto khajekhesa (varekasa) kas si les ekzema, aj te man si man ekzema?

Khajekh infekcije save kauzin ekzema, andrethode e rubela, śaj ingjaren źi ka nasvalimata ande khamne źuvlja. Date te tu san garavdi andar e rubela, tu trubul te phenes kire akuśerake aj sastaravneske momentalno te tut si tut ekzemako nasvalipe aj si tut sisavo kontakto avere manuśesa kas si le ekzema pe sisavi vrjama maśkaral kiro khamnipe.

Khamas tutar te beśes dur andar sisave antinetalne klinike, dejange thana aj aver khamne źuvlja źikana tu san dikhlindi katar kiro doktoro.

Tuke śaj ka aven tuke dinde testura te arakhavdindol pe te tu sanas infektime. E sastimasko profesionalisto savo ka dikhel tut ka trubul te dźanel:

- sode kurkengi san tu khamni
- kana o kontakto khajekhesa kas si le ekzemako nasvalipe sas
- e data kana tu ekhtoneste sikavdan o simptomo aj sas tut o kontakto khajekhesa kas si le ekzema
- phenipe andar e ekzema (si voj śhuvli, pryśkali ekzema aj si voj babuśkenca save si pherde panjesa?)
- save infekcije tut sas tut ande e nakhli vrjama sar e varicela, ćhel
- save vaksine tuke sas tuke kerde maj anglal

» Te tu keres kontakto khajekhesa kas si le ekzema aj te tu sikaves simptomura andar e ekzema źikana tu san khamni, rode gogidipe andar kiro sastaravno aj akuśera sogodi maj sigo tu śaj. Te tu palpalis o reportipe e ekzemake nasvalimasko śaj te na avel śajdo te kerdol pe tuke akuratno (tećno, ekzakto) diagnoza aj sisavo aver rekomendime sastaravipe.

Aver vaksine te dumades lenge kire akuśerasa

COVID-19

O risko te astares COVID-19 maśkaral o khamnipe si but maj cykno sogodi sas ando astaripe e pandemijako, ama khamne źuvlja si inke śajde te keren peske e vaksina maśkaral o anglalivend (toamna, esen). E vaksina ka cyknjarel kiro śanso te avel tut seriozno COVID-19 khajekhe ćhonenge, savo śaj avel maj importa (vaźno) te tut si tut źanglo sastimasko problemo. E antistatura save kiro stato kerel ka aven phiravde karing kiro bibijando bebe thaj den khajekh garavipe kire bebe ande gadala avinale (ranne) kurke thaj ćhona.

Xepatit B

Maśkaral o bijanipe, bebetura kon si bijande katar deja kas si len xapatit B infekcija (aj kadala kon si xepatit B pozitivne maśkaral o khamnipe) trubul te kerdol pe lenge xepatit B vaksina sogodi von bijandon. Satonenge rezervazije trubul te kerdon pe ande kiri sastaravneski klinika kire bebeske te kerdol pe leske maj butne doze andar e vaksina thaj ratesko testo kana vov aj voj si 1 berśenge te kerdol pe lenge infekcijako testo.
www.gov.uk/government/publications/protecting-your-baby-against-hepatitis-b-leaflet

BCG

Bebetura bijande katar bijanutno (aj kas si len phurobijanutno) katar ekh them ande savo tuberkoloza si normalno, trubul te kerdol pe leske BCG vaksina te garavel len andar e tuberkoloza. www.gov.uk/government/publications/tb-bcg-and-your-baby-leaflet

Kaj keres tuke e rekomendime vaksine maśkaral o khamnipe (thaj palal kire bebesko bijanipe) si ekh katar e maj efektivne bukja save tu śaj keres te cyknjares o risko andar e vaksinenge preventime infekcije tuke thaj kire bebeske.

Kaj siguris kaj kire bebeske si leske kerde leske vaksina ka 8, 12 thaj 16 kurke ćhanil kaj kadava garavipe ka lungjavol maśkaral leske maj vaźne vulnerabilne berśa.

Linkura karing majbutni informacija

- www.nhs.uk/Conditions/vaćinations/Pages/vaćination-schedule-age-checklist.aspx
- www.gov.uk/government/collections/immunisation
- www.medicines.org.uk/emc/
- Te sikjos andar e vaksine kire bebeske ande e ekhtone berśa andar lesko trajo tu śaj gines www.gov.uk/government/publications/a-guide-to-immunisations-for-babies-up-to-13-months-of-age

Vaksinaki istorija maśkaral o khamnipe

Ramosar (skirisar, piśisar) kire khamnimaske vaksine tele te siguris kaj tu thaj kiro bebe len o garavipe mamujal e gripa, o xarano xas

Vaksine	Kana te keres len	Date kana si kerde
Gripa	Maśkaral e gripako sezono pe sisavi vrjama maśkaral kiro khamnipe	
Xarano xas	Maj laćhe si palal kiro skano ando 18 źi ka 20 kurko Śaj avel dindi katar 16 kurke źi ka e vrjama kana tu bijanes.	
E RSV	Tu trubul te keres kiri RSV vaksina ekhvare kana tu san 28 kurkengi khamni.	
MMR doza 1*	Palal kiro bebe te bijandol, ka kire 6 kurke andare e palal-bijanimaski kontrola (paśal kiro sastaravno aj medikani asistenta).	
MMR doza 2*	Śtar kurke palal e ekhtoni doza (sar si upre).	

*Te aver vaksina naj kerdi

Kaj keres tuke kire vaksine źikana san khamni kadava ka dumodel tut te garaves kiro khamnipe. Dumade kire akuśerasa, sastaravneske klinikasa aj sastimaske ekiposa thaj siguri kaj tu keres len tuke ande e maj laćhi tuke vrjama.

© Crown copyright 2024
24PYPB01RMY Romany. 1P 250K OCT 2024
UK Health Security Agency gateway number: 2024713
Ekhtoneste publikuime ando juni 2024-to betś

Kadava buletino si boldo (traducime, prevedime, dolmaćime) ande ekh diapazono andar ćhiva thaj śajlinde formatura. Te komandis maj but kopija andar kadava buletino źa ka: www.healthpublications.gov.uk or phone: 0300 123 1002, Minicom: 0300 123 1003 (8::00 źi ka 18:00, lujne źi ka paraśtune)

www.nhs.uk/conditions/vaćinations/nhs-vaćinations-and-when-to-have-them